Bijlage: Uitkomsten inventarisatie koopkrachtmaatregelen na 2023

Tabel 1: Uitkomsten inventarisatie bestaand instrumentarium

Maatregel	Uitkomst inventarisatie	Toelichting
Verhogen zorgtoeslag met minder dan EUR 430 per jaar	Uitvoerbaar per 2024 bij besluitvorming in augustus.	Een verhoging van de zorgtoeslag tot maximaal ca. 430 euro is mogelijk per AMvB. Maatregel is minder gericht dan verhoging van de huurtoeslag (en bereikt dus meer huishoudens). Verhoging van de toeslag vergroot het aantal huishoudens dat toeslagen ontvangt sterk. De compensatie heeft geen directe relatie met de energierekening. Fluctuaties van toeslagen kunnen leiden tot aanvullende interactie met toeslaggerechtigden.
Verlagen brandstofaccijns	Op dit moment geen stappen nodig. Uitvoerbaar bij besluitvorming in augustus.	Maatregel is ongericht (het voordeel komt vooral terecht bij huishoudens met hoge inkomens) en niet in lijn met klimaatdoelstellingen omtrent verduurzaming.
Verlagen btw-tarieven (algemeen)	Op dit moment geen stappen nodig. Uitvoerbaar bij besluitvorming in augustus.	Maatregel is minder gericht dan andere belastingmaatregelen omdat het niet ingrijpt op de energierekening. Zeer kostbaar, want aanpassingen in de btw-tarieven moeten in de huidige aangiftesystemen om IT-technische redenen in ieder geval blijven gelden totdat er een nieuw btw-aangiftesysteem is. Deze systeem zal op z'n vroegst 2026 gereed zijn.

Tabel 2: Uitkomsten inventarisatie belasting op energie

Maatregel	Uitkomst inventarisatie	Toelichting
Inkomensafhankelijke belastingvermindering energiebelasting	Niet uitvoerbaar per 2024. Mogelijkheid wordt voor 2025 en verder onderzocht.	Biedt mogelijkheid lump-sum te compenseren binnen de energierekening aan lage inkomens. Minder ingrijpend in verduurzamingsprikkel dan maatregelen die ingrijpen in de marginale prijs voor energie. Vereist koppeling van inkomensgegevens aan verbruiksgegevens, hiervoor zijn een omvangrijke wetswijziging en aanpassingen in de uitvoering nodig. Zeer complex voor de uitvoering; inkomstenkoppeling is alleen mogelijk op vastgestelde (en daarmee verouderde) gegevens. Daarbij moeten inkomensgegevens van alle huishoudens worden verstrekt aan commerciële bedrijven. Hiervoor zijn wettelijke waarborgen nodig. Ook sluit dit niet aan bij de wens tot vereenvoudiging. Vanwege de complexiteit is het niet langer mogelijk om de aangifte EB van energieleveranciers gedegen te controleren. Een inkomensafhankelijke belastingvermindering zal leiden tot vragen en mogelijk bezwaar en beroep, waardoor het wenselijk is om rechtsbescherming in te richten. Op dit moment hebben alleen energieleveranciers de mogelijkheid tot bezwaar en beroep, huishoudens niet.
Verhoging van de belastingvermindering energiebelasting	Uitvoerbaar per 2024 bij besluitvorming in augustus.	Generieke maatregel (alle huishoudens en enkele bedrijven) en voor de uitvoering gemakkelijk per kalenderjaar aan te passen. Het voordeel ten opzichte van andere ingrepen in de energiebelasting is dat de marginale prijs van energieverbruik onveranderd blijft waardoor de besparingsprikkel in de marge intact blijft. Voor 2025 en later onderzoeken of dit gerichter kan worden vormgegeven op basis van woonfunctie (alleen huishoudens) inkomen of de belastingvermindering kan worden beperkt tot huishoudens.

Verlaging tarieven in nieuwe eerste schijven energiebelasting	Uitvoerbaar per 2024 bij besluitvorming in augustus.	Generieke maatregel (alle huishoudens en alle bedrijven). Maatregel komt voort uit de amendementen Grinwis c.s. die nieuwe eerste schijven gas en elektriciteit per 1 januari 2024 invoegen (zonder nog verlaging van de tarieven te regelen). Complex voor de uitvoering (Belastingdienst en energieleveranciers). Het is onzeker of de steun terechtkomt bij alle huishoudens: onzeker bij 600.000 blokaansluitingen, vs. onzeker bij 10.000-20.000 blokaansluitingen bij de belastingvermindering. Voegt blijvend complexiteit toe aan energiebelasting voor verbruikers, Belastingdienst en energieleveranciers. Negatieve impact op verduurzamingsprikkel door lagere energieprijs.
BTW op energie verlagen (van 21% naar 9%)	Uitvoerbaar per 2024 bij besluitvorming in augustus.	Generieke maatregel. Grotere verbruikers profiteren meer. Negatieve impact op de verduurzamingsprikkel. Nadeel is dat maatregel kostbaar is omdat ook huishoudens die in staat zijn om de hogere lasten te dragen profiteren, hiermee ongericht.

Tabel 3: Uitkomsten inventarisatie toeslagen

Maatregel	**Uitkomst inventarisatie**	**Toelichting**
Energietoeslag door verhoging zorgtoeslag (met meer dan EUR 430)	Niet uitvoerbaar per 2024. Vereist (grote) wetswijziging van wet op de zorgtoeslag. Niet verder verkennen.	Een verhoging van de zorgtoeslag met meer dan ca. 430 euro, een 'buitenwettelijke' verhoging, vergt een grote wetswijziging, is ongericht en vergroot het aantal huishoudens die toeslagen ontvangen sterk.
Energietoeslag door verlaging basishuur in de huurtoeslag	Uitvoerbaar per 2024 bij besluitvorming in augustus. Vereist relatief eenvoudige wetswijziging in wet op de huurtoeslag.	Maatregel is relatief gericht, maar bereikt niet alle kwetsbare huishoudens (bijvoorbeeld woningeigenaren en onzelfstandige huurwoningen). Driekwart van de kwetsbare huishoudens zijn huurders. De compensatie heeft geen directe relatie met de energierekening en kan daardoor voor onduidelijkheid zorgen (de verhoging wordt niet herkend als compensatie voor energielasten). Fluctuaties van toeslagen liggen gevoelig bij ontvangers en kunnen leiden tot aanvullende interactie met toeslaggerechtigden. Verhoging van de toeslag vergroot het aantal huishoudens dat toeslagen ontvangt. Gaat in tegen het streven om de toeslagen af te schaffen.
Energietoeslag door verhoging vergoeding boven kwaliteitskortingsgrens binnen de huurtoeslag	Op dit moment geen stappen nodig. Uitvoerbaar bij besluitvorming in augustus.	Minder gericht dan de basishuur variant. Verder dezelfde aandachtspunten als bij de basishuur variant.
Energietoeslag door verhogen inkomensgrens in de huurtoeslag	Op dit moment geen stappen nodig. Uitvoerbaar bij besluitvorming in augustus.	Minder gericht dan de basishuur variant. Verder dezelfde aandachtspunten als bij de basishuur variant.
Energietoeslag via toeslagensystematiek zonder koppeling met energielabel/ verbruik	Niet verder verkennen.	Maatregel is niet uitvoerbaar per 2024. Niet in lijn met wens afschaffen toeslagen. Hoog prioritaire dossiers voor Toeslagen en Belastingdienst zullen naar achter in de tijd moeten worden geschoven.
Energietoeslag via toeslagensystematiek met koppeling energielabel/ verbruik	Niet verder verkennen.	Niet uitvoerbaar per 2024. Niet in lijn met wens afschaffen toeslagen. Hoog prioritaire dossiers voor Toeslagen en Belastingdienst zullen naar achter in de tijd moeten worden geschoven.
Eenmalige uitkering energietoeslag door gemeenten	Gesprek met VNG/gemeenten benodigd om duidelijkheid te geven over uitvoerbaarheid.	Biedt gerichte ondersteuning aan huishoudens met een laag inkomen; er is geen directe relatie met de energierekening. Gezien de grote uitvoeringslast, vraagt dit voor gemeenten opnieuw een herprioritering van werkzaamheden. Vergt daarom gesprek met VNG indien deze maatregel overwogen wordt.

Tabel 4: Uitkomsten inventarisatie prijsplafond energie

Maatregel	Uitkomst inventarisatie	Toelichting
Slapend prijsplafond	Gesprek met energieleveranciers benodigd om duidelijkheid te geven over uitvoerbaarheid.	Een prijsplafond dat wordt geactiveerd bij een bepaalde marktprijs of als het aanbod van vaste contracten verdwijnt. Deze variant vergt verder uitzoeken in gesprek met energieleveranciers. Daarnaast gelden dezelfde overwegingen als bij het reguliere prijsplafond.
Prijsplafond: Basis verbruik gratis	Niet verder verkennen.	Beperkt onzekerheid minder dan andere vormen van generieke prijsplafonds.
Prijsplafond: Vaste korting per m3/kWh	Niet verder verkennen.	Beperkt onzekerheid minder dan andere vormen van generieke prijsplafonds en met groter risico op onder- en overcompensatie dan huidig prijsplafond.
Gerichte vorm van het prijsplafond (o.b.v. inkomen / energetische kwaliteit woning / historisch verbruik)	Niet verder verkennen.	Biedt steun en zekerheid aan een gerichte groep huishoudens door een maximale energieprijs te garanderen. Grijpt direct aan op de oorzaak van hogere lasten, namelijk de energieprijs. Een gericht prijsplafond kan (nog) niet worden geïmplementeerd voor blokaansluitingen. De tijdelijke regeling voor blokaansluitingen in 2023 kent grote risico's voor de uitvoering (waaronder risico dat geld niet bij juiste huishoudens terechtkomt) en zal onrechtmatig worden verklaard door ADR/AR. De eenmalige oplossing in 2023 kan niet zonder herbeoordeling worden verlengd. Daarom is een blokaansluitingsregister nodig, dit vergt additionele capaciteit en data. Er is echter geen garantie dat het aanleggen van een register van blokaansluitingen alle problematiek omtrent de rechtmatigheid van de regeling voor blokaansluitingen volledig adresseert. Vergt gesprek met energieleveranciers. Zijn juridische knelpunten m.b.t. vereiste (inkomens)gegevensdeling.

Tabel 5: Uitkomsten inventarisatie energiemarkt

Maatregel	Uitkomst inventarisatie	Toelichting
Oprichten of aanwijzen van een noodleverancier die een lager tarief in rekening brengt voor huishoudens met lage inkomens.	Niet verder verkennen. Deze maatregel wordt meegenomen als onderdeel van de verkenning naar het oprichten of aanwijzen van een noodleverancier conform motie v/d Lee – Kröger. Concrete stappen dienen te worden gezet om oplossingen te vinden voor in ieder geval: i) blokaansluitingen; ii) de missende wettelijke grondslag voor gegevensdeling; iii) verwerking van de gegevens (matching en kwaliteitscontrole).	Gericht voor een specifieke groep kwetsbare huishoudens. Vergelijkbaar met een gericht prijsplafond, waarbij de uitvoering bij één aangewezen marktpartij of een nog op te richten staatsleverancier ligt. Mogelijkheid indien energieleveranciers niet willen meewerken.
Voortzetting noodfonds (privaat)	Niet verder verkennen.	Het fonds heeft aangegeven het fonds na 1 mei 2023 te liquideren en de stichting op te heffen. Mate van impact is afhankelijk van doelgroep. Geen controle op afbakening vanuit de overheid. Wel kunnen er voorwaarden gesteld worden bij een nieuwe subsidie vanuit het Rijk.

Voorzetting Noodfonds (publiek)	Niet verder verkennen.	Er is geen publieke uitvoerder in beeld. Verder voldoet het noodfonds niet aan publieke eisen. Het fonds heeft aangegeven een publiek versie geen reële optie te vinden.

Tabel 6: Uitkomsten inventarisatie lasten huurders

Maatregel	**Uitkomst inventarisatie**	**Toelichting**
Huurverlaging door woningcorporaties voor woningen met E-, F-, G – labels	Uitvoerbaar per 2024, mits een gerichte manier kan worden gevonden om woningcorporaties te compenseren.	Redelijk gericht, maar ondervangt niet de gehele groep kwetsbare huishoudens. Kan verduurzaming versnellen. Om de investeringscapaciteit van woningcorporaties op peil te houden is compensatie voor de gederfde huurinkomsten nodig. Er is gekeken naar verschillende mogelijkheden van een (fiscale) subsidie, maar deze raken de kasstromen van corporaties op een andere manier dan lastenverlichting waardoor hun investeringscapaciteit niet volledig op peil wordt gehouden. De komende periode beziet het kabinet in hoeverre deze maatregel nog uitvoerbaar zou kunnen zijn.
Overnemen energierekening door corporaties bij label E-, F-, G.	Niet verder verkennen.	Biedt financiële ondersteuning aan slechts een deel van de doelgroep. Vraagt om het opzetten van een nog niet bestaande subsidieregeling, de administratieve inrichting, aanpassing wet- en regelgeving en de uitvoering van deze regeling. Niet haalbaar per 1-1-2024.